

Remissvar

Vendelsö 2020-06-29

Diarienummer Fi2019/04187/K

Mottagare: fi.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: fi.ofa.k.remiss@regeringskansliet.se

Kopia: torkel.winbladh@regeringskansliet.se

Sveriges **Föreningar**

Organisationsnummer 802450-2034

**Sveriges Föreningars yttrande över betänkandet
SOU 2019:56 Idéburen välfärd.**

Om Sveriges Föreningar

Sveriges Föreningar är en ideell nationell Paraplyorganisation med lokala föreningsråd och idrottsallianser som medlemmar. Vi bildades 2009 och har idag 26 lokala paraplyer som medlemmar som sammantaget når ca 3 000 lokala föreningar. Vår främsta roll är att vara en nationell röst för det lokala civilsamhället.

Vår ambition, som helt ideell förening, är att påverka och följa upp de villkor och förutsättningar som ges av Regeringen och myndigheter på den nationella nivån för att regioner och kommuner ska ha hållbara regelverk och förutsättningar för det lokala civilsamhället.

Sveriges Föreningars vision är att möjliggöra ett starkt och självständigt civilsamhälle, att på nationell nivå lyfta fram de lokala föreningsrådets betydelse.

Inledning och sammanfattning av vårt yttrande.

Vi lämnar härmed ett remissvar med koncentration på vissa utvalda delar av betänkandet.

- Inledningsvis framför vi ett stort tack till Regeringen och denna utredning som med anledning av coronapandemin flyttade fram slutdatum med två månader.
- Vi vill framhålla det positiva med att utredningen haft en relativt stor frihet med att definiera vad som ska kunna ingå i begreppet välfärd.
- Vidare tycker vi att det är positivt med utredningens ambition att ge idéburna organisationer verktyg och möjligheter till att vara en aktör i utförande av välfärdstjänster.
- Vår förhoppning är att utredningens förslag till betänkande kan leda till att även mindre organisationer ges möjligheter att verka som en aktör inom den idéburna välfärden.

Vi ser en risk att utredningens förslag generellt fokuserar på större väletablerade idéburna organisationer. Att mindre och resurssvaga föreningar inte får samma fokus som etablerade. I förlängningen är det troligt att mångfalden bland idéburna välfärdsaktörer minskar.

- Vi sätter stort värde på att utredningen tagit fram en vägledning kring idéburet offentligt partnerskap. Vi upplever att kunskaperna om vad IOP är och uppfattningen om hur den samverkansformen kan ske varierar i den idéburna sektorn, men även hos lokala politiker och tjänstemän. Med det som bakgrund skulle vi uppskatta en lika pedagogisk vägledning som en del av slutprodukten. **Att utredningens förslag om handledning får gehör.**
- Vi ställer oss bakom utredningens förslag att upphandlingsmyndigheten ska utveckla och förvalta ovan nämnda vägledningmaterial.
- Vi ser ett stort behov av att begreppet idéburen välfärd men även skillnaden mellan de olika begreppen, blir tydlig. Det förekommer att det lokalt finns en osäkerhet som kan förstärka risken att civilsamhällets självständighet och röstbärrroll begränsas när olika avtal sluts. Sammantaget ställer vi oss positiva till utredningen och att de mindre aktörerna med små medel lyfts fram. Vi önskar att det blir tydligt var gränserna går mellan att vara en allmän idrotts- eller kulturförening och att vara en sådan aktör inom

välfärdssektorn. I dagsläget saknas det en tydlighet vilket kan förvirra en blivande aktör.

Vi kan inte vara nog tydliga i vår uppfattning att den idéburna sektorns roll som röstbärare måste stärkas och skyddas.

Kapitel 5 Förslag till en tydlig definition av idéburen aktör i välfärden.

Vi ser svårigheter för mindre föreningar/organisationer som inte har en "stab" av kunniga medarbetare exempelvis jurister kan stöta på. Behovet av ett regelverk som är mycket tydligt är inte lika stort hos en förening som tillhör en riksorganisation. I de regler och begrepp som berör exempelvis skattelagstiftning värnar vi framförallt de föreningar som saknar en övergripande organisation.

Det kan vara svårtolkat när en verksamhet går från att vara vinstdrivande till att vara ideell icke och vice versa.

Här syns det att behovet av en tydlig definition av en idéburen aktör i välfärden finns. En förening ska inte falla på att inte förstå regelverket.

Utöver en tydlig definition ser vi behovet av utbildningar/seminarier på den lokala nivån för att berörda ska ha samma möjligheter att exempelvis kunna vara en part i någon samverkansform som exempelvis ett IOP-avtal. Här kan våra medlemmar fylla en viktig roll då man i sin lokala organisation oftast har många föreningar med specialkunskaper.

Vi vill speciellt lyfta fram den förvirring som ibland kan uppstå om en ideellt driven förening bildas av det offentliga. Att det, som utredningen tar upp, det offentliga inte får ha direkt eller indirekt kontroll över strategiska beslut. Däremot ser man det inte som ett hinder att det grundas av det offentliga. En viktig markering.

5.4.3 En definition av idéburna aktörer i offentligt finansierad välfärdsverksamhet.

För att skapa ett utrymme för idéburna aktörer att kunna delta i välfärden på ett enklare och mer flexibelt sätt föreslår utredningen att

- det i en särskild lag ska införas en definition av idéburna aktörer i en offentligt finansierad välfärdsverksamhet.
- att organisationen är en juridisk person.

- att organisationen inte är direkt eller indirekt ägd eller kontrollerad av stat, region eller kommun.

Vi ställer oss bakom förslaget till att införa denna lag. Vi anser att lagen kan skapa en tydlighet och att bedömningen av definitionen blir lika för alla idéburna aktörer inom välfärden. Vi ser den föreslagna lagen som en garant för att det inte blir olika bedömningar av olika myndigheter.

Vi vill samtidigt lyfta fram skrivningen på sidan 167 att det inte ställs krav på att den juridiska personen ska tillhöra någon bestämd associationsform. Dock ska samtliga kriterier som ingår i definitionen vara uppfyllda. Denna skrivning anser vi vara viktig och bör tydligt framgå av lagen.

5.4.5 Förslag till förfarande.

Vi ställer oss positiva till utredningens förslag

- att idéburna aktörer som bedriver offentligt finansierad välfärdsverksamhet ska kunna registrera sig i ett särskilt register.
- att utredningen föreslår att registreringen av den idéburna aktören inte ska vara knuten till de juridiska personernas rättskapacitet likt aktiebolag och ekonomiska föreningar
- att det är en bestämd myndighet som ska ha ansvaret för att kriterier efterlevs. Att denna myndighet även är registreringsmyndighet ser vi som en lämplig lösning.

Utredningen föreslår att beslut av registreringsmyndigheten ska kunna överklagas hos allmän förvaltningsdomstol inom två månader från beslutets dag. Detta gäller registreringsärenden. Vi anser att två månader är alltför kort tid. Vi föreslår att tiden förlängs till åtminstone tre månader för en part att lämna in ett överklagande.

Vad vi däremot ser som lite oklart är den avgift som kan tas ut av registreringsmyndigheten. Vi anser att den ska ligga på en rimlig nivå i förhållande till aktörens omsättning och att den inte blir ett hinder för att ansluta sig till registret.

Vi tillstyrker och välkomnar förslaget i kapitel 5 att ha en tydlig definition av aktörer i en idéburen välfärdsverksamhet

Vi sätter värde på att utredningen markerar vikten av att aktörerna följer det regelverk som är knutet till den aktuella verksamhetsformen och att myndigheten kan vidta åtgärder om det föreligger ett uppsåt eller oaktsamhet.

Kapitel 7 Utredningens bedömningar och förslag beträffande idéburet offentligt partnerskap.

7.1.1. IOP saknar en rättslig definition.

Att IOP saknar en fastställd rättslig definition kan vara en förklaring till att både civilsamhällets parter och det offentliga inte alltid förstår varandra.

Den idéburna parten lägger fram sin idé men blir inte alltid förstådd. En fastställd rättslig definition skulle underlätta. Idag bygger det på ömsesidighet vilket vi kan uppleva som oklart och osäkert. Vi anser det även som en risk för ojämlikhet utifrån de olika aktörernas storlek, organisation och kunskap och att bedömningen kan bli godtycklig vid saknaden av en rättslig definition.

Många kommuner har tagit fram egna styrdokument eller riktlinjer men här ser vi att tillämpningen beror mycket på de lokala politikernas och tjänstemännens kunskap och förståelse för hur ett IOP kan utveckla den lokala ideella och idéburna sektorn. Detta kan försvåra uppfyllandet att ett IOP ska vara ett samarbete på lika villkor.

Den lokala myndighetens beredning av en civilsamhällsparts ansökan om och presentation av sin idé kan ta en onödigt lång tid. Att organisationens/föreningens förutsättningar ändras eller att en privat aktör redan genomfört idén och på så sätt uppfyllt behovet av en specifik verksamhet.

7.4. Bör IOP regleras i lag?

Utifrån våra ovanstående synpunkter och konstateranden ställer vi oss tveksamma till en lag som reglerar idéburet offentligt partnerskap inom offentligt finansierad välfärdsverksamhet.

Däremot förespråkar vi tydliga riktlinjer att ett IOP måste vara förenligt med de lagar och direktiv som finns.

En lag som reglerar IOP kan enligt vår kunskap från lokalsamhället hindra en flexibilitet och möjlighet till att anpassa verksamheten till det lokala behovet och dess förutsättningar.

De riktlinjer och kriterier som utredningen föreslår på sidan 328 ser vi som tillräckligt för att ett IOP ska vara både säkert och jämlikt oavsett var i landet ett sådant avtal ingås och att upphandlingsmyndigheten ges i

uppdrag att arbeta med informationsinsatser gentemot offentliga och idéburna aktörer med utgångspunkt i riktlinjer och kriterier för IOP som denna utredning har tagit fram.

Vi yrkar

- **att det inte tas fram en lag för IOP.**
- **att utredningens förslag till kriterier och riktlinjer blir en vägledande del av tolkningen av IOP.**
- **att uppdragsmyndigheten får i uppdrag att arbeta med informationsinsatser enligt ovan.**

Kapitel 10 Andra områden där definitionen av idéburna aktörer kan användas.

10.2 Statistik

Vi anser att en tydlig definition av idéburna aktörer i offentligt finansierad välfärdsverksamhet är till både hjälp och fördel i framtagandet av statistik i området. Statistik kring idéburna aktörer saknas idag.

Statistik som även kan användas för att jämföra och att ta fram underlag som beskriver behovet av en eventuell lokal verksamhet utförd av en idéburen aktör i välfärden.

Vi delar utredningens bedömning att definitionen av idéburna aktörer kan vara till stöd i framtagandet av statistik på området idéburen välfärd.

Kapitel 12 Konsekvenser av förslagen

12.1 Utgångspunkter

Utredningen har haft i uppdrag att ta fram ett förslag på en tydlig definition av idéburna aktörer i en offentligt finansierad välfärdsverksamhet.

Syftet har förutom att kunna särskilja sådana verksamheter varit att främja ett ökat deltagande av idéburna organisationer i välfärden. För att uppnå detta har utredningen även haft i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur det utrymme som finns inom EU-rätten kan utnyttjas på bästa sätt.

Vi upplever att den statistik som finns över sektorn är både svårtolkad och bristfällig vilket bidragit till att det varit svårt att skapa sig en egen uppfattning utifrån statistiken.

Vi sätter en förhoppning till att SCB får en möjlighet att säkerställa en sådan statistik med hjälp av definitionen.

Vi sätter stort värde på utredningens arbete och ser med tillförsikt fram emot att civilsamhällets framtida förutsättningar förbättras inom de områden som berörs av utredningen, det vill säga att civilsamhället ska ha redskap och möjligheter till att ta en större plats på den idéburna välfärdens arena.

Som vi tog upp redan i vår inledning och sammanfattning under den sjunde punkten känns det angeläget att civilsamhällets roll som röstbärare och dess självständighet stärks vilket vi tror är möjligt om utredningens förslag genomförs.

Styrelsen för Sveriges Föreningar

g/m

Agneta Rolfhamre ordförande

Annebergsvägen 5

136 68 Vendelsö

Mejladresser: info@sverigesforeningar.se

agneta.rolfhamre@sverigesforeningar.se

Mobil 0706 74 67 75